

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТАМИ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ**
Малінка О.О.

Успішне формування та розвиток мотивації навчальної діяльності загалом та мотивації до вивчення іноземної мови зокрема є, на нашу думку, можливим лише за певних умов, серед яких ми визначаємо: 1) створення ситуацій гарантованого успіху у навчальній діяльності студентів; 2) дотримання принципу контекстності навчання (створення в процесі навчання ситуацій професійного характеру); 3) забезпечення емоційно-позитивного фону навчального процесу.

1. У створенні ситуацій гарантованого успіху в навчальній діяльності студентів основна роль відводиться викладачеві, адже в процесі навчання саме він займає проміжне місце між студентом та предметом, який вивчається. Найвищої своєї ефективності мотивація навчальної діяльності студентів досягає лише за наявності тісного психологічного контакту з викладачем, тому роль його в навчальному процесі очевидна. Для досягнення ситуації успіху передбачається дотримання викладачем ряду вимог, серед яких: врахування ним не тільки рівня підготовки і психологічних особливостей студентів, а і своїх власних сильних та слабких сторін; вміння бачити те, що вивчається не тільки із своєї власної позиції, а і з позиції того, кого він навчає, оскільки те, що є очевидним для нього самого, може бути цілком незрозумілим для студента. Співпраця зі студентом має відбуватися через «емпатичне розуміння» (за К.Роджерсом), за якого викладач відмовляється від спілкування із студентом через занесення його до «відповідного реєстру», позначеного ярликами типу «ледар», «тупий» тощо. Здатність викладача до емпатії, його щирість, емоційність, уміння тонко відчувати настрій студента, чітко і ясно виражати як зміст предмету, який він викладає, так і власні почуття – є надзвичайно важливими для досягнення студентами успіху у навчанні.

Велике значення також має виховання самостійності у студентів при врахуванні рівноваги між автономією студентів і контролем за їхніми діями з

боку викладача. Дуже важливим при досягненні ситуації успіху є гармонійне співвідношення можливостей студентів і вимог навчання, що, як правило, є передумовою розвитку внутрішньої мотивації у студентів. При невідповідності можливостей вимогам діяльності можлива поява відчуття нудьги в процесі навчання (якщо можливості перевищують вимоги і завдання), та відчуття тривоги, напруги (якщо вимоги значно вищі за можливості студентів).

2. Наступною умовою, дотримання якої сприяє формуванню мотивації студентів, є контекстний підхід у навчанні, який передбачає трансформацію навчальної діяльності в професійну, що в свою чергу означає не просто заміну одного типу діяльності на інший, а зміну самої позиції особистості, яка з споживача інформації перетворюється на її користувача. Контекстний підхід здійснюється шляхом створення в процесі навчання ситуацій професійного характеру, що стосовно вивчення іноземних мов досягається через квазіпрофесійну діяльність, представлену рольовою та діловою іграми (Ю.В.Маслова).

3. Важливою умовою формування мотивації є забезпечення емоційно-позитивного фону навчального процесу. Емоційній складовій навчання та виховання завжди надавали великого значення, зв'язок емоцій з такими важливими для формування мотивації особистісними утвореннями як потреби, цінності, інтереси тощо висвітлюється у працях В.Г.Асєєва, Є.В.Бондаревської, Г.І.Щукіної та інших вчених [1,2,5]. Виникнення і розвиток потреби завжди опосередковані емоційним ставленням до предмету чи явища, переживанням, яке свідчить про його значущість для особистості. Створення емоційно-позитивного фону або, інакше кажучи, комфортної атмосфери в навчальній групі досягається завдяки високому «емоційному тону» пізнавальної діяльності, емоційності вчителя, педагогічному оптимізму і вірі в тих, хто навчається, змагання, заохоченню, емоційному клімату» [4, с.130]. Емоційний фон процесу навчання має в своєму складі величезні енергетичні ресурси, адже справжні емоції забезпечують позитивне

ставлення до діяльності, сприяють сприйняттю її як цінності, спонукаючи таким чином до включення в неї.

Завдяки змісту навчального матеріалу, своїй здатності дарувати задоволення від самого факту іншомовного міжкультурного спілкування іноземна мова як навчальна дисципліна має високу здатність апелювати до чуттєвої, емоційної сторони особистості. Отже, емоційне збагачення навчального процесу при вивченні іноземної мови тим змістом, який відповідає внутрішньому світу студентів, вказує на цінність для них явищ, що їх оточують, актуалізує мотиви, та створення комфортної атмосфери на занятті є необхідною умовою формування стійкої позитивної мотивації до вивчення цієї дисципліни студентами.

Література

1. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирование личности. – М.: Мысль, 1976. – 158 с.
2. Бондаревская Е.В. Ценностные основания личностно ориентированного воспитания /Е.В.Бондаревская //Педагогика. – 1995. –№4.– С.29-36.
3. Маслова Ю.В. Содержание и формы иноязычной речевой деятельности студентов пед. вуза в контекстном обучении (на материале английского языка): Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Липецк, 2000. – 26 с.
4. Роджерс, К. Путь к целостности: человекоцентрированная терапия на основе экспрессивных искусств //Вопросы психологии. – 1995. – №1. – С.132-161.
5. Щукина Г.И. Актуальные вопросы формирования интереса в обучении / Г.И.Щукина. – М.: Просвещение, 1984. – 324 с.